

Έγγραφο συνόδου

B9-0180/2024

11.3.2024

ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ

εν συνεχεία δήλωσης της Επιτροπής

σύμφωνα με το άρθρο 132 παράγραφος 2 του Κανονισμού

σχετικά με την επιστροφή του εθνικού θησαυρού της Ρουμανίας που οικειοποιήθηκε παράνομα η Ρωσία
(2024/2605(RSP))

**Michael Gahler, Eugen Tomac, Traian Băsescu, Rasa Juknevičienė,
Andrius Kubilius**

εξ ονόματος της Ομάδας PPE

Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την επιστροφή του εθνικού θησαυρού της Ρουμανίας που οικειοποιήθηκε παράνομα η Ρωσία (2024/2605(RSP))

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

- έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), και ιδίως τα άρθρα 6, 36 και 167,
 - έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ), ιδίως το προοίμιο και το άρθρο 3 παράγραφος 3,
 - έχοντας υπόψη τη Σύμβαση της Χάγης του 1954 για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών σε περίπτωση ένοπλης σύρραξης,
 - έχοντας υπόψη τη Σύμβαση σχετικά με τα ληπτέα μέτρα για την απαγόρευση και παρεμπόδιση της παράνομης εισαγωγής, εξαγωγής και μεταβίβασης της κυριότητας των πολιτιστικών αγαθών, που ενέκρινε η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών κατά τη 16η συνεδρίασή της στις 14 Νοεμβρίου 1970,
 - έχοντας υπόψη την οδηγία 2014/60/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014, σχετικά με την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών που έχουν απομακρυνθεί παράνομα από το έδαφος κράτους μέλους και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1024/2012¹,
 - έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 13ης Δεκεμβρίου 2022, σχετικά με το σχέδιο δράσης της ΕΕ κατά της παράνομης διακίνησης πολιτιστικών αγαθών (COM(2022)0800),
 - έχοντας υπόψη τη Σύμβαση-πλαίσιο της 27ης Οκτωβρίου 2005 του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Αξία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς για την Κοινωνία (CETS αριθ. 199),
 - έχοντας υπόψη τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης, της 19ης Μαΐου 2017, για τα αδικήματα που αφορούν πολιτιστικά αγαθά (CETS αριθ. 221),
 - έχοντας υπόψη τις γενικές αρχές του διεθνούς δικαίου που αναγνωρίζονται από τα κράτη, όπως η αρχή της κυριαρχίας και της μη παρέμβασης, η αρχή της καλής πίστης και η αρχή της ειρηνικής επίλυσης των διαφορών,
 - έχοντας υπόψη το άρθρο 132 παράγραφος 2 του Κανονισμού του,
- A. λαμβάνοντας υπόψη ότι τα αποθέματα χρυσού ενός κράτους αποτελούν κρίσιμο χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο, που εξασφαλίζει τη σταθερότητα του νομίσματός του και ενισχύει την εμπιστοσύνη στην οικονομική ισχύ της χώρας·

¹ EE L 159, 28.5.2014, σ. 1.

- B. λαμβάνοντας υπόψη ότι τα αποθέματα χρυσού ενός κράτους συμβάλλουν με ξεχωριστό τρόπο και μακροπρόθεσμα στον χρηματοοικονομικό και οικονομικό τομέα του, καθώς αποτελούν βασική συνιστώσα των συναλλαγματικών αποθεμάτων που διαθέτει η εκάστοτε χώρα· λαμβάνοντας υπόψη ότι, κατά τη διάρκεια χρηματοπιστωτικών κρίσεων, τα αποθέματα χρυσού της κεντρικής τράπεζας λειτουργούν ως ασφαλές περιουσιακό στοιχείο σε περιόδους αναταραχής στην αγορά·
- Γ. λαμβάνοντας υπόψη ότι το προοίμιο της ΣΕΕ αναφέρει ότι σύμφωνα με το οποίο τα υπογράφοντα μέρη εμπνέονται «από την πολιτιστική, τη θρησκευτική και την ανθρωπιστική κληρονομιά της Ευρώπης» και επιθυμούν «βαθύτερες σχέσεις αλληλεγγύης μεταξύ των λαών τους και ταυτόχρονα σεβόμενοι την ιστορία, τον πολιτισμό και τις παραδόσεις τους», ενώ το άρθρο 6 της ΣΛΕΕ αναφέρει τον πολιτισμό ως τομέα πολιτικής στις «κατηγορίες και τομείς αρμοδιότητας της Ένωσης» με διαφορετικές δράσεις που μπορεί να αναλάβει η ΕΕ «για τη στήριξη, τον συντονισμό ή τη συμπλήρωση της δράσης των κρατών μελών»· λαμβάνοντας υπόψη ότι, σύμφωνα με το άρθρο 36 της ΣΛΕΕ, τα κράτη μέλη έχουν το προνόμιο να ορίζουν τους εθνικούς θησαυρούς τους στο πλαίσιο της δικαιοδοσίας τους και να εφαρμόζουν τα αναγκαία μέτρα για τη διαφύλαξή τους·
- Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι το δίκαιο της ΕΕ δεν παρέχει κατευθυντήριες γραμμές ή γενικό χαρακτηρισμό του τι συνιστά εθνικό θησαυρό, δεδομένου ότι ο ορισμός της έννοιας αυτής δεν αποτελεί αρμοδιότητα της ΕΕ· λαμβάνοντας υπόψη ότι ο όρος «εθνικός θησαυρός» συχνά εντάσσεται σε διάφορους γενικούς όρους, όπως «πολιτιστικά αγαθά» και «αντικείμενα πολιτιστικού χαρακτήρα»·
- Ε. λαμβάνοντας υπόψη ότι ο όρος «εθνικός θησαυρός της Ρουμανίας» περιλαμβάνει τα αποθέματα χρυσού της Εθνικής Τράπεζας της Ρουμανίας, τα οποία αποτελούνται από ράβδους χρυσού και από σπάνια νομίσματα με νομισματική και πολιτιστική αξία διακριτή από την αξία του ίδιου του χρυσού, καθώς και πολιτιστικά και καλλιτεχνικά αντικείμενα που ανήκουν στην εθνική πολιτιστική, θρησκευτική και καλλιτεχνική κληρονομιά της Ρουμανίας·
- ΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι υπάρχει νομοθετική βάση για την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών και εθνικών θησαυρών που έχουν αφαιρεθεί παράνομα από την επικράτεια χώρας της ΕΕ μέσω παραβίασης της ισχύουσας νομοθεσίας ή των όρων υπό τους οποίους χορηγήθηκε προσωρινή άδεια·
- Ζ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η παράνομη οικειοποίηση του εθνικού θησαυρού της Ρουμανίας από τη Ρωσία συνιστά κατάφωρη παραβίαση διεθνών κανόνων και εθίμων, δεδομένου ότι η μεταφορά αποθεμάτων χρυσού καθώς και μιας σημαντικής συλλογής πολιτιστικών, καλλιτεχνικών αντικειμένων και αρχαιολογικών υλικών για φύλαξη υπό εξαιρετικές περιστάσεις καλύφθηκε από επίσημη συμφωνία στηριζόμενη από τα δέοντα έγγραφα πρωτοκόλλου και από νομικές εγγυήσεις επιστροφής, οι προβλεπόμενες υποχρεώσεις των οποίων αγνοήθηκαν·
- Η. λαμβάνοντας υπόψη ότι η απόδοση του οικειοποιημένου από τη Ρωσία εθνικού θησαυρού της Ρουμανίας είναι καίριας σημασίας τόσο για τη θεσμική όσο και για την εθνική μνήμη της χώρας·
- Θ. λαμβάνοντας υπόψη ότι η Ρουμανία έχει μια απολύτως έγκυρη αξίωση για τα

αποθέματα χρυσού της που φυγαδεύτηκαν στη Μόσχα το 1916 και το 1917·

- I. λαμβάνοντας υπόψη ότι η επιστροφή του εθνικού θησαυρού της Ρουμανίας απαιτεί μια εξατομικευμένη ευρωπαϊκή απόκριση·
 1. υπενθυμίζει ότι η παράνομη οικειοποίηση του εθνικού θησαυρού της Ρουμανίας από τη Ρωσία αποτελεί τη μοναδική υπόθεση με διεθνείς διαστάσεις στην οποία τα νομισματικά αποθέματα χρυσού ενός κράτους, μαζί με αντικείμενα που αποτελούν μέρος της εθνικής κληρονομιάς του κράτους αυτού ανατέθηκαν για φύλαξη σε άλλο κράτος, βάσει συμφωνίας που ορίζεται δεόντως σε έγγραφα πρωτοκόλλου που παρέχουν νομικές εγγυήσεις για την επιστροφή τους, αλλά οι υποχρεώσεις αυτές τελικά αγνοήθηκαν, κατά παράβαση των διεθνών κανόνων και εθίμων·
 2. αναγνωρίζει ότι η μεταφορά του εθνικού θησαυρού της Ρουμανίας για φύλαξη στη Μόσχα το 1916 και το 1917, κατά τις ζοφερές ημέρες του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, με την εγγύηση της κυβέρνησης της τότε Ρωσικής Αυτοκρατορίας όσον αφορά την ασφάλεια της μεταφοράς, της φύλαξης και της επιστροφής του στη Ρουμανία αποτελεί μια πρωτοφανή διεθνή υπόθεση παράνομης οικειοποίησης αποθεμάτων χρυσού και αντικειμένων πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και ζήτημα διαρκούς ανησυχίας για τη ρουμανική κοινωνία·
 3. σημειώνει ότι ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος ανάγκασε τη ρουμανική κυβέρνηση της εποχής να εμπιστευθεί τον εθνικό της θησαυρό σε ένα σύμμαχο κράτος προκειμένου να τον προστατέψει από την καταστροφή· υπενθυμίζει ότι, κατά τη διάρκεια των ζοφερών ημερών του πολέμου, δεκάδες βαγόνια μετέφεραν το μεγαλύτερο μέρος του εθνικού θησαυρού της Ρουμανίας στην Τσαρική Ρωσία προκειμένου να φυλαχτεί μέχρι την αποκατάσταση της ειρήνης, με λεπτομερή απογραφή των αποθεμάτων χρυσού της Εθνικής Τράπεζας της Ρουμανίας υπό τη ρωσική εγγύηση για προστασία και επιστροφή του θησαυρού, όπως διαπιστώθηκε από άλλα κράτη εκείνη την περίοδο· υπογραμμίζει ότι ο εθνικός θησαυρός που μεταφέρθηκε νόμιμα στη Ρωσία για φύλαξη αποτελούνταν από 91.5 τόνους καθαρού χρυσού που ανήκε στο απόθεμα χρυσού της Εθνικής Τράπεζας της Ρουμανίας, βασιλικές συλλογές κοσμημάτων και σπάνιων νομισμάτων, καθώς και ανεκτίμητης αξίας πολιτιστικά και ιστορικά αντικείμενα, όπως κρατικά αρχεία, έγγραφα, πολύτιμα ιστορικά χειρόγραφα, πίνακες ζωγραφικής, σπάνια βιβλία και συλλογές από πολλά δημόσια και ιδιωτικά ιδρύματα που καλύπτουν πάνω από πέντε αιώνες ρουμανικής ιστορίας·
 4. τονίζει ότι, παρά τις επανειλημμένες προσπάθειες διπλωματικών διαπραγματεύσεων μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, η Ρωσία δεν επέστρεψε το σύνολο του εθνικού θησαυρού της Ρουμανίας, όπως είχε οριστεί νομικά στην επίσημη διμερή συμφωνία μεταξύ των δύο κρατών·
 5. σημειώνει ότι τα περισσότερα τα πολιτιστικά και καλλιτεχνικά αντικείμενα και το αρχαιολογικό υλικό που ανήκαν στον εθνικό θησαυρό και που είχε οικειοποιηθεί παράνομα η Ρωσία επιστράφηκαν στη Ρουμανία το 1935 και το 1956· επισημαίνει, ωστόσο, ότι μέχρι σήμερα δεν έχει επιστραφεί καμιά ποσότητα από τους 91,5 τόνους καθαρού χρυσού που είναι τμήμα των αποθεμάτων της Εθνικής Τράπεζας της Ρουμανίας·
 6. εκφράζει την ανησυχία του για το γεγονός ότι, παρά τη δημιουργία της Μικτής Επιτροπής Εμπειρογνομόνων Ρουμανίας-Ρωσίας που έχει εξουσιοδοτηθεί να

διευκολύνει τις συζητήσεις σχετικά με το θέμα αυτό, οι προσπάθειες για την επιστροφή του ρουμανικού εθνικού θησαυρού — και, ως εκ τούτου, για τη διασφάλιση της επιστροφής των παρανόμως κατασχεθέντων αποθεμάτων χρυσού της Εθνικής Τράπεζας της Ρουμανίας — μέσω διμερών διπλωματικών οδών μεταξύ Ρουμανίας και Ρωσίας προσέκρουσαν στην απροθυμία της ρωσικής να επιστρέψει αυτά που προηγούμενα καθεστώτα έχουν παρακρατήσει παράνομα κατά παράβαση των πρωτοκόλλων επιστροφής που υπογράφηκαν·

7. θεωρεί ότι η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία πρέπει να οδηγήσει σε επαναξιολόγηση των σχέσεων ΕΕ-Ρωσίας στο μέλλον, η οποία θα περιλαμβάνει πρωτοφανή διπλωματική δυναμική και αιτήματα, όπως η επιστροφή των οικειοποιημένων αποθεμάτων χρυσού στην Εθνική Τράπεζα της Ρουμανίας·
8. τονίζει ότι πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στη διατήρηση των εθνικών θησαυρών των κρατών μελών, όπως ορίζεται στις Συνθήκες της ΕΕ·
9. επικροτεί τις ουσιαστικές προσπάθειες της ΕΕ για την προστασία της εθνικής, πολιτιστικής και ιστορικής κληρονομιάς, μέσω της εφαρμογής νομοθεσίας και μηχανισμών συνεργασίας που διέπουν την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών και περιουσιακών στοιχείων κληρονομιάς τα οποία έχουν απομακρυνθεί παράνομα από τα εδάφη χωρών της ΕΕ, και τις προσπάθειές της για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης πολιτιστικών αγαθών· αναγνωρίζει ότι η οδηγία 2014/60/ΕΕ αποτελεί τον βασικό πυλώνα της δέσμευσης της ΕΕ για τη διαφύλαξη των εθνικών θησαυρών και των πολιτιστικών αγαθών, ενώ το σχέδιο δράσης της ΕΕ για την καταπολέμηση της διακίνησης πολιτιστικών αγαθών επιβεβαίωσε την ευρύτερη δέσμευση της ΕΕ για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς· τονίζει ότι τα πολιτιστικά αγαθά που έχουν απομακρυνθεί παράνομα πρέπει να επιστρέφονται ανεξάρτητα από το αν έχουν μεταφερθεί εντός της Ένωσης ή σε τρίτη χώρα· σημειώνει ότι, ενώ, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της ΣΛΕΕ, η ισχύουσα νομοθεσία της ΕΕ καλύπτει την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών και εθνικών θησαυρών που μεταφέρθηκαν παράνομα από ένα κράτος μέλος σε ένα άλλο πριν από την 1η Ιανουαρίου 1993, ο επαναπατρισμός του εθνικού θησαυρού της Ρουμανίας εξακολουθεί να αποτελεί ειδική περίπτωση που απαιτεί εξατομικευμένη λύση· επισημαίνει ότι ο εξαιρετικός χαρακτήρας της παράνομης οικειοποίησης του εθνικού θησαυρού της Ρουμανίας χαρακτηρίζεται από μοναδικές ιδιαιτερότητες που απαιτούν μια εξατομικευμένη ευρωπαϊκή απόκριση ώστε να διευκολυνθεί η επιστροφή του, με συνέπεια τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής της ενωσιακής προσέγγισης όσον αφορά την απόδοση πολιτιστικών αγαθών που έχουν απομακρυνθεί παράνομα από τα εδάφη χωρών της ΕΕ·
10. τονίζει ότι η επίτευξη της επιστροφής πολιτιστικών αγαθών και του εθνικού θησαυρού ενός κράτους μέλους της ΕΕ, τα οποία έχει οικειοποιηθεί παράνομα τρίτη χώρα, απαιτεί ουσιαστικό διπλωματικό διάλογο, τόσο σε διμερές επίπεδο όσο και στο πλαίσιο διεθνών φόρουμ·
11. καλεί την Επιτροπή να επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής των πολιτικών της ΕΕ που διέπουν την προστασία των πολιτιστικών αγαθών ώστε να συμπεριληφθεί και η ανάκτηση των εθνικών θησαυρών που μεταφέρθηκαν κατά τη διάρκεια πολέμων στο πλαίσιο διμερών συμφωνιών μεταξύ κρατών·

12. καλεί την Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης να συμπεριλάβουν την επιστροφή του ρουμανικού εθνικού θησαυρού στο διπλωματικό διμερές θεματολόγιο που διέπει τις σχέσεις ΕΕ-Ρωσίας μόλις το περιφερειακό πλαίσιο επιτρέψει την επανέναρξη του πολιτικού διαλόγου μεταξύ των μερών·
13. καλεί την Επιτροπή να δημιουργήσει συγκεκριμένες συνέργειες με το ρουμανικό κράτος και την Εθνική Τράπεζα της Ρουμανίας, προκειμένου να κινητοποιήσει συντονισμένες προσπάθειες και να επιδιώξει όλα τα διπλωματικά μέσα διαμεσολάβησης, προωθώντας την επικοινωνία με Ρώσους ομολόγους και αναζητώντας λύσεις για να διασφαλιστεί ότι ο αγνοούμενος εθνικός θησαυρός επιστρέφεται εκεί όπου ανήκει·
14. καλεί την Επιτροπή να εξετάσει το ενδεχόμενο να ενεργήσει ως εταίρος των εκπροσώπων της Ρουμανίας που συμμετέχουν στην Κοινή Επιτροπή Ρουμανίας-Ρωσίας, η οποία έχει εξουσιοδοτηθεί να συζητήσει την επιστροφή του εθνικού θησαυρού της Ρουμανίας·
15. αναθέτει στον Πρόεδρό του να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στο Συμβούλιο, την Επιτροπή, την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης, στις κυβερνήσεις και τα κοινοβούλια των κρατών μελών